
[2023-53-RE](#)

Causa 2023-53-RE

(Rosell Feliu i d'altres c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 343-2023. Recurs d'empara

Sentència del 20 de novembre del 2023

BOPA núm. 146, del 29 de novembre del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 14 de juliol del 2023, per la representació processal dels Srs. Alexandre Rosell Feliu, Joan Besolí Ribalta i Pedro Andrés Ramos González, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia, en relació amb la causa Delictes Majors 8000150/2015 que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que es commini "*la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia per tal que resolgui les peticions efectuades i efectui les actuacions processals pendents d'acord amb el Codi de procediment penal, i en qualsevol cas, acordi la conclusió del sumari i es trametin els autes al tribunal competent en el termini de tres mesos i subsidiàriament en el termini que estableixi aquest Tribunal Constitucional*", i, que declari el dret de la part recurrent a una indemnització pels perjudicis soferts, inclosos els honoraris d'advocat;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 7 de setembre del 2023 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 28 de setembre del 2023, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini pels recurrents i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Jean-Yves Caullet;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'un sumari d'instrucció incoat per un presumpte delictes major de blanqueig de diners o valors contra tota una sèrie de persones d'entre les quals, els Srs. Alexandre Rosell Feliu, Joan Besolí Ribalta i Pedro Andrés Ramos González, el 18 de novembre del 2016, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia va dictar un aute en què acordava el bloqueig i l'embargament preventiu dels comptes i béns del primer d'ells.

1.2. El 29 de maig del 2019, la representació processal del Sr. Alexandre Rosell Feliu va presentar davant la Batllia un escrit en què, atesa la sentència del 24 d'abril del 2019, dictada per la Sala Penal, Secció Primera, de l'Audiència Nacional d'Espanya mitjançant la qual es declarava l'absolució del recurrent dels mateixos delictes pels quals estava investigat a Andorra, sol·licitava l'aixecament immediat de l'embargament preventiu dels seus comptes i béns.

1.3. El 17 d'octubre del 2019, la representació processal del Sr. Alexandre Rosell Feliu va presentar un segon escrit davant la Batllia, mitjançant el qual demanava que es revoqués l'acte d'embargament i insistia en l'aixecament immediat de les mesures cautelars adoptades en ell.

1.4. El 6 de desembre del 2019, la representació processal del Sr. Alexandre Rosell Feliu va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la Batllia en el marc de la causa 8000150/2015, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

1.5. El 21 de gener del 2020, el Tribunal Constitucional va inadmetre a tràmit aquest recurs d'empara.

1.6. El 10 de juny del 2021, el batlle instructor va requerir l'actualització de saldos dels comptes embargats en la causa i va complementar els oficis anteriors; totes les entitats bancàries van complir el requeriment en el decurs del mateix mes de juny.

1.7. El 3 de febrer del 2022, els recurrents es van adherir a l'escrit d'una altra part en què se sol·licitava l'arxivament de les actuacions i l'aixecament immediat de les mesures cautelars adoptades, entre altres peticions.

1.8. El 18 de març del 2022, els recurrents van presentar un segon escrit insistint en les seves pretensions.

1.9. El 28 de setembre del 2022, els recurrents van enregistrar un altre escrit, en què insisteixen novament en les seves pretensions.

1.10. El 10 de febrer del 2023, la nova representació lletrada dels recurrents va aportar a la causa la seva designa.

1.11. El 27 de març del 2023, el batlle instructor va enviar un nou requeriment a les entitats bancàries per tal d'actualitzar els saldos dels comptes corrents que es trobaven embargats cautelament, indicant expressament "*atès el temps transcorregut des de l'actualització dels comptes de data 10/05/2021*".

1.12. El 14 de juliol del 2023, la representació processal dels Srs. Alexandre Rosell Feliu, Joan Besolí Ribalta i Pedro Andrés Ramos González va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia, en relació amb la causa Delictes Majors 8000150/2015 que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- Els recurrents exposen les actuacions dutes a terme en el procediment que els afecta des de l'any 2015.

- Després de reiterar les pretensions adduïdes en el recurs d'empara presentat per un d'ells a finals del 2019, recorden que aquest va ser inadmès a tràmit per tal com el termini que havia de ser tingut en compte havia de començar a ser comptat a partir del total acabament del procés penal tramitat a Espanya (juliol del 2019) o eventualment des de la sentència de primera instància (24 d'abril del 2019).

- Constaten, doncs, que des de la data de la resolució del Tribunal Constitucional, s'han escolat prop de 30 mesos i que les úniques actuacions de la Batllia d'Instrucció han consistit en dos requeriments d'actualització de saldos bancaris dels comptes embargats, el primer, el 10 de juny del 2021, i, el segon, el 27 de març del 2023.

- Posen en relleu que en aquesta darrera petició, el mateix batlle instructor precisa que un lapse de temps important separa aquesta demanda de l'anterior.

- Els recurrents al·leguen que la manca de resposta des de fa més d'un any respecte de la darrera demanda d'arxivament i d'aixecament de les mesures cautelars que els afecten no es pot justificar per cap actuació processal.

- Conclouen que el seu dret a un procés de durada raonable està ara clarament vulnerat i demanen que el batlle instructor resolgui les peticions plantejades i efectui les actuacions processals pendents d'acord amb el Codi de procediment penal, i, en qualsevol cas, acordi la conclusió del sumari i es trametin els autes al tribunal competent en el termini de tres mesos i, subsidiàriament, en el termini que estableixi aquest Tribunal Constitucional.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- En primer terme, el Ministeri Fiscal reconeix que, malgrat la complexitat de la causa, la necessitat de la cooperació internacional requerida, en ocasions difícil, i les diligències efectuades, especialment fins a l'any 2019, la durada del procediment objecte d'aquest recurs d'empara no és raonable.

- Seguidament, recorda l'auto del Tribunal Constitucional del 21 de gener del 2020, recaigut en la causa 2019-85-RE, que feia referència a les mateixes actuacions i en què el Tribunal Constitucional indicava que la inactivitat dels òrgans judicials només podia ser objecte de retret des del total acabament del procés penal tramitat a Espanya, és a dir, abril (primera instància) o juliol (segona instància) del 2019. Ara bé, a la vista de l'activitat instructora duta a terme d'ençà aquella data cal concloure que la durada del procediment no és raonable.

- També recorda les mancances estructurals i de mitjans processals, humans i materials que pateix l'Administració de Justícia i manifesta que fins que no s'hi posi remei la vulneració del dret a un judici de durada raonable serà una deficiència sistèmica que es perpetuarà en el temps.

- En aquest sentit cita la jurisprudència constitucional en la matèria que posa en relleu aquesta

situació.

- Tanmateix, considera que no s'han d'obviar les circumstàncies sanitàries particulars viscudes l'any 2020 i que no son imputables a l'Administració de Justícia i que també son una causa de l'estat actual de la tramitació d'aquest afer.

- El Ministeri Fiscal aprofita el seu informe per exposar la recent reforma legal i processal anomenada pla de xoc adreçada a pal·liar les disfuncions detectades mitjançant la Llei 38/2022, de l'1 de desembre, qualificada de la Justícia, destacant que el legislador no ha cregut convenient acotar per terminis la instrucció.

No obstant això, sí que existeixen mesures ja previstes que podrien contribuir a la finalització més àgil de les investigacions, com l'adscripció funcional d'unitats de policia judicial a les Seccions d'Instrucció i al Ministeri Fiscal.

- Per contra, pel que fa a l'establiment d'un termini per acordar la conclusió del sumari demanat pels recurrents, el Ministeri Fiscal no la considera procedent en aquest cas, d'una banda, atesa la naturalesa mateixa de les diligències que poden quedar pendents de practicar a criteri de l'instructor, i, d'altra banda, encara que la fixació de terminis pugui ser la voluntat de legisladors estrangers, aquesta no ha estat la del legislador andorrà.

- Per tots aquests motius, el Ministeri Fiscal no s'oposa a l'estimació parcial d'aquest recurs d'empara per la vulneració del dret a un procés de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Aquest Tribunal ha establert i ha recordat en múltiples ocasions la seva jurisprudència en matèria de dilacions indegudes del procediment.

Els pressupòsits per a l'estimació de la durada irraonable o de la dilació indeguda d'un determinat

procés judicial son: la llarga durada en el temps; la manca relativa de complexitat de la causa; el risc de la demora; que la dilació no sigui deguda a la part que l'al·lega; i, la irrellevància del fet que la inactivitat sigui directament responsabilitat de l'òrgan judicial concernit -veg. per ex. les sentències del 14 de març del 2001 (causa 2000-17-RE), del 7 de setembre del 2005 (causa 2005-21-RE), del 7 de maig del 2018 (causes 2017-38-RE i 2017-54-RE), del 7 de setembre del 2018 (causa 2018-10-RE), del 19 de desembre del 2018 (causa 2018-50-RE), del 22 de maig del 2019 (causa 2019-14-RE), del 13 de juliol del 2020 (causa 2020-19-RE), del 14 de febrer del 2022 (causa 2021-97-RE), del 20 d'abril del 2022 (causa 2022-23-RE), i més recentment, del 7 de setembre del 2023 (causes 2023-38-RE i 2023-39-RE).

3.2. En aquest cas concret, atès que un dels recurrents ja va presentar un recurs d'empara sobre la duració del procediment (causa 2019-85-RE), el Tribunal Constitucional va declarar en l'aute del 21 de gener del 2020 que "*la inactivitat dels òrgans judicials en aquest cas concret, només pot ser objecte de retret, fonamentalment des del total acabament del procés penal tramitat a Espanya (juliol del 2019) o eventualment des de la sentència de primera instància (24 d'abril del 2019)*".

3.3. Una vegada examinades les al·legacions dels recurrents, analitzada l'activitat judicial intervinguda en el procediment, la complexitat del qual no ha evolucionat des de la darrera decisió esmentada d'aquest Tribunal, comprovada l'actitud dels recurrents, els quals no son objecte de cap retret processal, i considerant les al·legacions concurrents del Ministeri Fiscal, és procedent concloure que el dret dels recurrents a un procés de durada raonable ha estat vulnerat.

3.4. Convé destacar que aquesta vulneració del dret a un procés de durada raonable és susceptible de perdurar si la Batllia no actua de manera determinant per concloure el sumari en un breu termini.

3.5. Cal posar en relleu que a manca d'aquesta activitat, els recurrents estarien novament fonamentats per recórrer en empara davant aquest Tribunal.

3.6. Per consegüent, és procedent declarar que s'ha vulnerat el dret a un procés de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, respecte d'aquesta qüestió s'estima el seu recurs d'empara. Tanmateix, el Tribunal Constitucional considera que la petició sobre la fixació d'un termini temporal concret no pot prosperar.

3.7. Així mateix, cal declarar que els recurrents tenen dret a ser indemnitzats per la dilació produïda.

3.8. L'estimació del recurs d'empara comporta que no sigui procedent cap condemna especial en

costes (article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional *a contrario*).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara 2023-53-RE interposat per la representació processal dels Srs. Alexandre Rosell Feliu, Joan Besolí Ribalta i Pedro Andrés Ramos González contra la inactivitat de la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia en relació amb la causa Delictes Majors 8000150/2015.
2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.
3. Declarar que els recurrents tenen dret a ser indemnitzats en la quantia que determini la jurisdicció ordinària.
4. Declarar que no és procedent efectuar cap pronunciament en matèria de costes.
5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal dels recurrents, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 20 de novembre del 2023.

Jean-Yves Cullet Joan Manel Abril Campoy

President Vicepresident

Dominique Rousseau Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat Magistrat